

BYZANTINA

PETRE DIACONU

Începînd cu 1969 la Salonic apare în fiecare an cite un tom al revistei *BYZANTINA*, organ al Centrului de studii bizantine de pe lângă Universitatea din Salonic.

Directorul acestei reviste, profesorul I.E. Karayannopoulos, ajutat de un prestigios colectiv, a înțeles să pună paginile noii publicații la dispoziția nu numai a specialiștilor eleni, ci și a altor cercetători întru bizantinologie din răsăritul sau apusul Europei.

Profilul acestei reviste este variat. El cuprinde studii de istorie, filologie, sigilografie, iconografie, arheologie, la care se adaugă recenzii și dări de seamă.

Varietatea problemelor tratate, competența cu care sînt desbătute, fac din revista *BYZANTINA* un foarte util instrument de lucru pentru toți cei ce se ocupă cu chestiunile de bizantinologie. Unele dintre studii interesează în chipul cel mai direct pe istoricii români și, în special, pe aceia a căror preocupare se leagă de trecutul regiunilor de la Dunărea de jos.

Pentru exemplificarea spuselor noastre vom înșira aici titlurile unora dintre studiile din fiecare tom în parte.

În primul tom care cuprinde 274 pagini sînt publicate următoarele studii : E. Kriaras, *Ἐτιμολογικά καὶ σημασιολογικά* (Etimologia și semantologia) p. 1—21 ; K. Mitsakis, *Ἕνας λαϊκὸς κρητικὸς Ἀκαθιστὸς τοῦ ΙΕ' αἰῶνα* (Un artist popular cretan din secolul al XV-lea) p. 22—38. S. Trojanos, *Καστροκτισία* (Despre construcția cetăților) p. 39—57 ; B. Hendrikx, *Les chartes de Boudouin de Flânde comme source pour l'histoire de Byzance* p. 59—80 ; Valentin A. Georgescu, *Contribution à l'étude de la réception du „Nomos Georgikos” dans les Principautés danubiennes* (Con-

tribuții la studiul acceptării lui „Nomos Georgikos” în Principatele dunărene : p. 81—134 ; G. Tsaras, "Ἰὸ νόημα τοῦ „γραικῶς σας” στὰ τακτικὰ Αἰώντος Στ’ τοῦ Σοφοῦ (Înțelesul cuvîntului „γραικῶσας” în tactica lui Leon al VI-lea. Înțeleptul) p. 135—157 ; P.A. Papadrianos, Ἡ πρωτοστρατοῦρισα Καντακονσῆ p. 159—165 ; P.S. Năsturel, *Valaques, Coumans et Byzantins sous le règne de Manuel Comnène*, p. 167—186 ; (Valahi cumani și bizantini sub domnia lui Manuel Comnenul) ; Eud. Th. Tsolakis, Ὁ Μεσαίη Ἄττα λειάτης ὡς κριτικὸς τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τῆς τακτικῆς τοῦ πολέμου.

(Mihail Attaliates ca critic al acțiunii și tacticii războiului) p. 187—204.

Al doilea tom al revistei *BYZANTINA*, apărut în anul 1970 este și mai voluminos decît primul. El cuprinde în cele 466 pagini ale sale următoarele studii : J. Gill, *Empereur Andronicus II and Patriarch Athanasius I* (Împăratul Andronic al II-lea și Patriarhul Athanasie I) p. 11—19, în care se tratează relațiile dintre împărat și patriarh la sfîrșitul sec. XIII — începutul sec. XIV, într-o vreme, deci, în care Dobrogea aparținea de Mitropolia Vicinei — supusă — la rîndul ei — Patriarhiei din Constantinopol. Problema primelor contacte dintre creștinism și slavi sînt dezbătute în articolul lui Demetrios J. Constantelos, *Canon 62 of the Synod in Trullo and the slavic Problem* (Canonul 62 al Sinodului de la Trullo și problema slavă) p. 23—55. Nu mai puțin important este studiul lui I.E. Karayannopoulos Ἡ πολιτικὴ θεωρία τῶν Βυζαντινῶν (Teoria politică a bizantinilor) p. 37—61. Cei care sînt interesați în chestiunile cruciadei a IV-a pot găsi o sumedenie de documente în masivul articol al lui B. Hendrikx, *Recherches sur les documents diplomatiques non conservés, concernant la quatrième croisade et l'empire latin de Constantinople pendant les premières années de son existence* (1200—1206). (Cercetări privind documentele diplomatice necunoscute în legătură cu cruciada IV-a și imperiul latin din Constantinopol în timpul primilor ani ai existenței lui (1200—1206) p. 107—184). R. Guillard se oprește în studiul său intitulat *Etudes sur l'histoire administrative de l'Empire Byzantin* (Studii asupra istoriei administrative a Imperiului bizantin) (p. 185—249) asupra funcțiunii de curopalat, încercînd să-i definească semnificația și sensurile pe scara cronologică a administrației bizantine. Potrivit opiniei lui R. Guillard curopalatul era unul dintre cei mai înalți funcționari de la curtea imperia-lă în sec. VI. După informația lui Theophilakt Sinokattes acesta era cel mai important demnitar după împărat. Curopalatul ne fiind numit pe viață putea fi revocat.

În secolul VIII, curopalatul era un simplu titlu nobiliar. El a continuat să piardă din valoare în secolele următoare, înr-ătît încît în sec. XIII—XIV nici nu se știe măcar care erau funcțiunile curopalatu-

lui. Articolul este însoțit de un indice alcătuit de D-na R. Guiland cuprinzând numele curopalaților, cunoscute autorului.

E. T. H. Tsoilakis, în articolul său *Das Geschichtswerk des Michael Attaliates und die Zeit seiner Abfassung* (Opera istorică a lui Mihail Attaleiates și momentul redactării ei) p. 253—268, după ce enumără opiniile privind data la care s-a încheiat redactarea operei lui Mihail Attaleiates își expune și el părerile în legătură cu cronologia ei.

Despre atacurile lui Kaloian în Thracia și Macedonia se ocupă T. H. Vlachos în studiul *Kalojan plündert Thrakien und Makedonen* (Kaloian jefuiește Thracia și Macedonia) p. 269—289.

Veselin Besevliev, reia discuția privind *Miracula Sancti Demetri* în articolul *Randbemerkungen über die „Miracula Sancti Demetrii“* (Conșiderații pe marginea lui „Miracula Sancti Demetrii”) p. 287—300. Seriile studiilor se termină cu contribuția lui K. Mitsakis, *Simeon Metropolitan of Euchaita and the Byzantine ascetici Ideals in the eleventh Century* (Simeon mitropolitul de Euchaita și idealurile ascetice bizantine în sec. XI) p. 309—334 și cu cea a lui Günter Weiss, *Untersuchungen zer den unedierten Schriften des Michael Psellos* (Corcetări asupra scrierilor inedite ale lui Michael Psellos) p. 337—378.

Volumul III, apărut în anul 1971, cuprinde 452 pagini, rezervate în bună parte comunicărilor prezentate între 24 și 29 august 1969, la Salonica în cadrul colocviului „Ideea imperială în Occidentul medieval și în lumea slavă”.

Pentru a ne face o idee asupra varietății subiectelor, având una și aceeași temă, vom menționa în cele ce urmează numai o parte din titlurile lucrărilor publicate în acest volum :

I. E. Anastasion, *Conceptiones concerning the Emperors in the Vitae of St. Constantine-Cyril and Methodius* (Concepții privind împărații din „Viața Sfinților Constantin-Cyril și Metodi”) p. 1-14 ; D. Anghelov, *Affermissement et fondements ideologiques du pouvoir royal en Bulgarie medieval* (Consolidarea și fundamentele ideologice ale puterii regale în Bulgaria) p. 15—27 ; B. Hendrickx, *A propos du nombre des troupes de la quatrième croisade et de l'empereur Baudouin I* (în legătură cu numărul trupelor celei de-a patra cruciade și ale împăratului Balduin I) p. 29—41 ; S. Harkianakis, *Die Stellung des Kaisers in der byzantinischen Geistikeit, dogmatisch gesehen* (Poziția împăratului în lumea clerului bizantin, privită dogmatic) p. 43—52 ; S. P. Trojanos, *Die Sonderstellung des Kaisers im früh — und mittelbyzantinischen kirchlichen Prozess* (Poziția deosebită a împăraților în procesul bisericesc din evul mediu timpuriu și mijlociu) p. 69—80 ; V. Besevliev, *Die kaiseridee bei den Protobulgaren* (Ideea imperială la protobulgari), p. 81—92. I. Barnea, *Sceaux des empereurs byzantins decouverts en Roumanie* (Sigilii ale împăraților bizantini descoperite în România), p. 147—172 ; Petre Diaconu, *Aspects de l'idée imperiale dans le folklore roumain* (Aspecte ale ideii imperiale în folclorul românesc) p. 193—199 ; O. Iliescu, *L'heritage de l'idée*

imperiale byzantine dans la numismatique et le sigilographie roumaine au moyen age (Moștenirea ideii imperiale bizantine în numismatica și sigilografia românească din evul mediu) p. 253—276 ; C. Ș e r b a n, *La conception impériale byzantine dans le protocole et le cérémonial diplomatique roumain du moyen age* (Concepția imperială bizantină în protocolul și ceremonialul diplomatic românesc din evul mediu), p. 297—309. V a l e n t i n A l. G e o r g e s c u, *L'idée impériale byzantine et les réactions des réalités roumaines XIV-e — XVIII-e siècle* (Ideea imperială bizantină și reacțiile realităților românești (sec. XIV—XVIII), p. 311—339.

Ultimele cinci articole înșirate mai sus, aparținând unor cercetători români, tratează, după cum se vede, probleme privind istoria noastră. Unele dintre ele, cum ar fi, de pildă, studiul lui I. Barnea, privesc în chip special realitățile din Dobrogea și, cu deosebire, pe cele de la gurile Dunării.

Revista *BYZANTINA* este tipărită în condiții grafice excelente. Ilustrațiile, atitea cite sînt, excelează prin claritate. Adăugînd la toate acestea și regularitatea apariției ei, noi am etalat numai o parte a meritelor colectivului care se îngrijește de această revistă.

Tehnoredactor : I. DOLGHIN

*Dat la cules : 19. II. 1975, Bun de tipar 26 VII 1975.
Apărut ianuarie 1976 Ft. 16/70×100, Coli tipo 20,025
Tiraj 700+30 broșate Planșe 46+2*

Tiparul executat sub c-da nr. 990 la
întreprinderea poligrafică Galați, B-dul
G. Coșbuc nr. 223/A Galați.
Republica Socialistă România